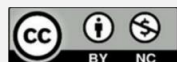

Research Paper

Investigating the Development Model of Rural Tourism and the Sustainability of the Development of Local Communities (Case Study: Zirzah Village)

Khadije Ranjbar *¹

¹Ph.D. student in geography and urban planning, Islamic Azad University, Larestan Branch, Iran.
(karbar.portal@gmail.com)

© The Author(s)

Publisher: University of Mazandaran

10.22080/TMHR.2024.26930.1007

Keywords:

Tourism, Development, Village, Zirrah

Received:

December 18, 2023

Received in revised:

January 02, 2024

Accepted:

January 10, 2024

Available online:

February 20, 2024

Abstract

Context and Purpose: Tourism, as an efficient tool with an impact on the foundations of rural economy, can play an important role in the social stability of rural areas. This research seeks to determine the role of tourism in the social sustainability of the rural areas of Zirrah village.

Design/methodology/approach: The current research is applied and descriptive-analytical. The required information has been obtained through documentary and survey studies. The statistical population of this research was the residents of Zirrah village (N = 8248) and the statistical sample was 384 people. To investigate and inferential analysis of statistical methods of correlation coefficient, the advanced approach of structural equations was used. Analyses were performed using SPSS22 and Amos22 software, and the first type error (α) for the two-domain test was considered equal to 0.05.

Findings: All the factors affecting the development of rural tourism, except the health and environment factor, with a standardized coefficient above 0.860, can explain at least 74% of the variance of the final model of rural tourism development. The findings are significant at the 0.001 level.

Conclusion: The results of the research in the studied area show that there is a need for more planning and attention from the government and officials in Zirrah village in socio-cultural and economic dimensions

Originality/value: This research sought to investigate the factors of tourism development with an emphasis on the sustainability and development of rural communities in the Zirrah village. Considering the importance and necessity of the research, after summarizing the findings, this study tried to express the concepts and theoretical foundations related to the subject of the study to provide appropriate solutions.

*Corresponding Author: Khadije Ranjbar

Address: Islamic Azad University, Larestan Branch,
Iran.

Email: karbar.portal@gmail.com

Tel: 09176677651

Extended Abstract

1. Introduction

Tourism in the 21st century has become an inevitable reality due to the expansion of economic, health, security, and communication infrastructures. Traveling to other places for tourism with different motivations is considered a necessity of life in this century and forms a current that has penetrated national and international borders and found an approach beyond the nation-state. Currently, tourism is becoming one of the main pillars of the rural economy and a potential source for diversification to achieve sustainable rural development. In other words, rural tourism is considered a tool to achieve economic and social growth as well as regeneration, and so far many measures have been taken in the field of tourism development as an effective source of income promotion and job creation in rural areas. Policymakers and planners look at the tourism industry with an industrial approach that seeks economic and demographic stability for rural communities, and many also think that tourism development is the solution to many problems that rural areas are plagued with. Therefore, tourism is considered a necessary element to move towards the reform of rural areas. However, what is certain is that according to the proponents and opponents of development, rural tourism is increasingly a factor that increases economic power, increases livability in remote areas, stimulates the revival of settlements, and also improves the living conditions of rural communities. In many countries, this issue is related to agricultural policies and is often a means to protect the environment and rural culture, so it can play an essential role in the development and preservation of the village. Rural

tourism, which is more than a century old, today is considered one of the most popular forms of tourism, which creates attractiveness and a desire to use the space and features of the rural environment for tourists, as well as a function to improve and upgrade the economic, socio-cultural and environmental indicators of the region. Tourism is one of the most important activities of contemporary humans, which, along with creating tremendous changes in the face of the earth, transforms the political, economic, cultural, character, and way of human lives. Based on the definitions of the World Tourism Organization, the prerequisite for the sustainable development of tourism is the integration and coordination of economic, environmental, social, and cultural goals. This ensures the long-term benefits of the host community, guest tourists, and the protection of natural resources and cultural heritage. From this point of view, tourism planning and management is a cross-sectoral activity that requires a comprehensive approach and the coordination of different related sectors. Zirrah village is one of the two villages of Saad Abad district, which is one of the districts of Dashtestan city, one of the ten cities of Bushehr province in the south of the country. Due to the existence of many talents in rural tourism, planning for the development of this industry can be considered a tool to accelerate the development process and reduce the resulting inequalities in this sector. One of the manifestations that can improve the quality of life of the residents of the villages of Saad Abad district is the development of the factors involved in the rural tourism of this district. Saad Abad district is one of the cities of Bushehr province that welcomes many

tourists in winter and spring. The rural areas of this city are among the rural areas that have natural and historical-cultural aspects such as nakhilats, waterfalls, rivers, and pristine natural landscapes, which have many capabilities and potential to attract domestic and foreign tourists.

The goal of sustainable rural development is to expand the facilities and improve the living conditions of the current generation and future generations of vulnerable rural strata. In this research, due to the importance of the topic, this study tried to define the concepts of rural tourism and sustainable development and investigate the role of rural tourism as one of the sustainable development solutions.

Therefore, the current research aims to determine the factors affecting the development of local tourism in sample rural areas by using the approach of sustainability and development and considering the existing capacities.

Therefore, the current research seeks to find and determine the following:

1- Examining the barriers to the development of rural tourism and attracting tourists to the studied area.

2- Providing solutions for the development of rural tourism and attracting tourists to the studied area.

2. Research Methodology

This research is of applied type and its research method is descriptive-analytical. The required information was collected through documentary studies and questionnaires. The statistical population of this research was the residents of Zirrah village (N = 8248), among whom, 384 people were determined as the sample size based on Cochran's formula.

The validity of this research was confirmed through interviews with experts in the field of rural tourism as well as rural tourism development experts. The reliability of the questionnaire was determined through Cronbach's alpha of 0.82, which was favorable. The research variables were quantitative and qualitative, and the Likert spectrum scale was used in data collection. The descriptive statistics methods, central tendency indices (mean, median, and mean), and dispersion indices (variance, standard deviation, skewness, and skewness) were used to analyze the data. Moreover, to investigate the inferential analysis of statistical methods of correlation coefficient, the advanced approach of structural equations was used. Analyses were performed using SPSS22 and Amos22 software, and the first type error (α) for the two-domain test was considered equal to 0.05.

3. Research Findings

Seven factors affecting the development of rural tourism, including government planning (0.76), participation (0.74), cultural-social (0.79), economic (0.93), health and environment (0.009), security and peace (0.76), and profitability and advertising (0.87), were investigated in Zirrah village of Saad Abad district. All components, except the health and environment factor with a standardized coefficient above 0.860, can explain at least 74% of the variance of the final model of rural tourism development. The findings are significant at the 0.001 level. The sanitary-environmental component with a standardized coefficient of 0.95 and a critical ratio of 1.19 in the final model cannot explain the development of rural tourism in the studied area.

4. Conclusion

Rural tourism is one of the concepts and forms of sustainable development in which resources available in rural areas are used. This type of development has the least destructive effect or lacks such effects in principle. Improving the level of productivity in the regions, creating employment, reforming income distribution, preserving the village environment and local culture, attracting the participation of local people, and providing suitable methods to match the beliefs and traditional values with today's conditions bring increasing benefits to rural areas. In summary, the results of the research showed that the seven factors of

"government planning", "participation", "social-cultural", "economic", "health and environment", "security and peace", and "usefulness and advertising" explained a total of 70% of the total variance.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

First author: 100%.

Conflict of Interest

The authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

The authors are grateful to all the persons for scientific consulting in this paper.

پژوهشی

بررسی مدل توسعه گردشگری روستایی و پایداری توسعه جوامع محلی (مطالعه موردی: دهستان زیرراه)

خدیجه رنجبر*^۱

^۱ دانشجوی دکتری رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد لارستان، لار، ایران. (karbar.portal@gmail.com)

ناشر: دانشگاه مازندران
© نویسنده گان

10.22080/TMHR.2024.26930.1007

چکیده

زمینه و هدف: گردشگری به‌عنوان ابزاری کارآمد با اثر بر بنیان‌های اقتصاد روستایی می‌تواند نقش مهمی را در پایداری اجتماعی نواحی روستایی ایفا کند. این پژوهش به دنبال تعیین نقش گردشگری در پایداری اجتماعی نواحی روستایی دهستان زیرراه می‌باشد.

روش‌شناسی: پژوهش حاضر، کاربردی و توصیفی-تحلیلی است. اطلاعات مورد نیاز از طریق مطالعات اسنادی و پیمایشی به دست آمده است. جامعه آماری این پژوهش ساکنان دهستان زیرراه (N = ۸۲۴۸) و نمونه آماری ۳۸۴ نفر می‌باشند. به منظور بررسی و تحلیل استنباطی از روش‌های آماری ضریب همبستگی، رویکرد پیشرفته معادلات ساختاری استفاده شد. تحلیل‌ها با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS۲۲ و AMOS۲۲ انجام و میزان خطای نوع اول (α) برای آزمون دو دامنه برابر با ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: همه مؤلفه‌های مؤثر بر توسعه گردشگری روستایی، به جز عامل بهداشت و زیست‌محیط، با ضریب استاندارد شده بالای ۰/۸۶۰ قادرند که حداقل ۷۴ درصد از واریانس مدل نهایی توسعه گردشگری روستایی را تبیین کنند. یافته‌های حاصل در سطح ۰/۰۰۱ معنادار می‌باشند.

نتیجه‌گیری و پیشنهادات: نتایج پژوهش در ناحیه مورد مطالعه نشان‌دهنده آن است که در ابعاد اجتماعی-فرهنگی و اقتصادی نیاز به برنامه‌ریزی و توجه بیشتر دولت و مسئولین در دهستان زیرراه می‌باشد.

نوآوری و اصالت: این پژوهش به دنبال بررسی عوامل توسعه گردشگری با تأکید بر پایداری و توسعه جوامع روستایی در دهستان زیرراه، بود و با توجه به اهمیت و ضرورت تحقیق سعی شد ضمن بیان مفاهیم و مبانی نظری مرتبط با موضوع مطالعه، پس از جمع‌بندی یافته‌ها، به ارائه راهکارهای مناسب بپردازد.

کلیدواژه‌ها:

گردشگری؛ توسعه؛ روستا؛ زیرراه.

تاریخ دریافت:

۲۷ آذر ۱۴۰۲

تاریخ دریافت اصلاحات:

۱۲ دی ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش:

۲۰ دی ۱۴۰۲

تاریخ انتشار:

۱ اسفند ۱۴۰۲

* نویسنده مسئول: خدیجه رنجبر

آدرس: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد لارستان، لار، ایران

ایمیل: karbar.portal@gmail.com

تلفن: ۰۹۱۷۶۶۷۷۶۵۱

۱ مقدمه

فروش محصولات کشاورزی، تولید و فروش صنایع دستی، تشکیل و توزیع متعادل سرمایه‌های عمومی در جوامع روستایی و همچنین افزایش کار برای زنان در سطح نواحی روستایی شد (کرمی دهکردی و کلانتری، ۱۳۹۰). پس از این دوره، توسعه گردشگری روستایی به‌عنوان ابزاری برای توسعه جوامع روستایی مطرح گردید که در این مدت صاحب‌نظران تلاش نموده‌اند تا با ارائه الگوها و روش‌های مختلف، نقش گردشگری را در تجدید حیات اقتصادی و اجتماعی روستا افزایش دهند (رضوانی و صفایی، ۱۳۸۴).

سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان به صنعت گردشگری با رویکرد صنعتی که ثبات اقتصادی و جمعیتی برای جوامع روستایی به دنبال دارد، می‌نگرند و بسیاری نیز می‌پندارند که توسعه گردشگری راه حل بسیاری از مشکلات است که مناطق روستایی گرفتار آن‌ها می‌باشند. پس گردشگری را عنصر لازم برای حرکت به سوی اصلاح مناطق روستایی می‌دانند. به‌رحال آن چه مسلم بوده، این است که از نظر موافقان و مخالفان توسعه، گردشگری روستایی به‌طور فزاینده‌ای عامل افزایش‌دهنده توان اقتصادی، بالابرنده قابلیت زیست در نواحی دورافتاده، محرک تجدید حیات سکونتگاه‌ها و نیز بهبوددهنده شرایط زندگی جوامع روستایی به حساب می‌آید. این موضوع در بسیاری از کشورها با سیاست‌های کشاورزی در ارتباط است و غالباً وسیله‌ای در جهت حمایت از محیط‌زیست و فرهنگ روستایی است، بنابراین می‌تواند نقش اساسی در توسعه و حفظ روستا داشته باشد. گردشگری روستایی با قدمتی بیش از یک قرن، امروزه یکی از مردمی‌ترین اشکال گردشگری محسوب می‌شود که با ارائه جذابیت و ایجاد تمایل در استفاده از فضا و ویژگی‌های محیط روستایی برای

گردشگری در قرن بیست یکم با توجه به گسترش زیرساخت‌های اقتصادی، بهداشتی، امنیتی و ارتباطی به یک واقعیت اجتناب‌ناپذیر بدل گشته است. سفر به دیگر نقاط برای گردشگری باانگیزه‌های مختلف، جزء ملزومات زندگی در این قرن محسوب می‌شود و درواقع جریانی را شکل می‌دهد که مرزهای ملی و بین‌المللی را درنور دیده و رویکردی فراتر از دولت ملت یافته است (پاپلی یزدی و سقایی، ۱۳۸۵). در حال حاضر گردشگری در حال تبدیل شدن به یکی از ارکان اصلی اقتصاد روستایی و منبعی بالقوه برای تنوع‌بخشی به آن در راستای نیل به توسعه پایدار روستایی است. به‌عبارت‌دیگر، گردشگری روستایی به‌عنوان ابزاری برای دستیابی به رشد اقتصادی و اجتماعی و نیز بازآفرینی مدنظر قرار گرفته و تاکنون اقدامات متعددی در زمینه توسعه گردشگری به‌عنوان منبع مؤثر ارتقای درآمد و اشتغال‌زایی در نواحی روستایی انجام شده است (Sharpley, 2002). کنفرانس جهانی توریسم روستایی (۲۰۰۶)، توریسم روستایی را شامل انواع گردشگری با برخورداری از تسهیلات و خدمات رفاهی در نواحی روستایی می‌داند که امکان بهره‌مندی از منابع طبیعی و جاذبه‌های طبیعت را همراه با شرکت در زندگی روستایی (کار در مزرعه و کشاورزی) فراهم می‌آورد (به نقل از هاشمی و حسین پور، ۱۳۸۹).

گردشگری روستایی به‌طور مشخص از دهه ۱۹۵۰ به بعد گسترش یافت. در آغاز در دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ میلادی، گردشگری از جنبه اقتصادی برای جوامع محلی مورد توجه قرار گرفت (رضوانی و صفایی، ۱۳۸۴) و توسعه آن منجر به ایجاد پیامدهای مثبتی همچون افزایش درآمد خانوارهای روستایی،

-احیا و سازمان‌دهی دوباره فعالیت‌های اقتصادی محلی و بهبود کیفیت زندگی.

-یاری رساندن به پایداری اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی و کمک به ارزش اقتصادی کیفیت تولیدات مواد غذایی حاضر، ساختمان‌های بی استفاده و رهاشده، مناظر و فرهنگ منحصر به فرد (Hall et al,2003:6).

-تجدید حیات اقتصاد ملی و بهبود کیفیت زندگی و درآمد تکمیلی برای کشاورزی، صنایع دستی و بخش خدمات و امکان برقراری تماس‌های اجتماعی، به‌ویژه در نواحی روستایی دوردست و بین گروه‌های اجتماعی منزوی (Gohdeston & Morris,1999).

یکی از مباحثی که در راستای پایداری و توسعه جوامع محلی نقشی بسزا و منافع بسیار زیادی برای جوامع مقصد دارد، بحث توسعه گردشگری است؛ همان‌طور که گردشگری منافع بسیار زیادی را برای کشور مقصد در پی دارد، اما از سویی دیگر می‌تواند اگر بر اساس برنامه‌ریزی و هدف‌گذاری مشخص نباشد؛ آسیب‌های بسیار جدی را برای آن کشور به وجود آورد. گسترش صنعت گردشگری باعث ایجاد تغییراتی در شهرها از قبیل تغییر کاربری اراضی و ایجاد تأسیسات زیربنایی می‌گردد. از دیگر آسیب‌های گردشگری که می‌توان از آن یاد نمود، افزایش جرم و جنایت و سایر رفتارهای ضد اجتماعی و افزایش ترافیک، تهاجم فرهنگی، آلودگی صوتی و زیست‌محیطی است که برای اینکه موارد ذکر شده کم‌ترین آسیب را به منطقه هدف وارد کند، باید این صنعت با یک هدفمندی و برنامه‌ریزی دقیق انجام شود. این واقعیت وجود دارد که گردشگران هنگامی که به مقصد می‌رسند شروع به تولید زباله می‌کنند. این می‌تواند برای کشورهای در حال توسعه یک

گردشگران و همچنین کارکردی جهت بهبود و ارتقای شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی و زیست‌محیطی منطقه میزبان مورد توجه بسیاری واقع شده است.

در تعریف توسعه روستایی باید احکام توسعه در یک مکان مشخص که روستا نامیده می‌شود، رعایت گردد. به تعبیری دیگر با توجه به ساختارهای روستا به‌ویژه روستاهای ایران که اغلب به لحاظ اقتصادی و فرهنگی فقیر هستند، باید باعث بهبود وضع موجود شود و شامل استراتژی مشخص در این زمینه باشد. در اوایل ۱۹۹۰، توسعه روستایی تقریباً مترادف با توسعه کشاورزی بوده، مفهوم آن با اشاره ضمنی به عمران کلی مناطق روستایی با تمرکز بر اصلاح کیفیت زندگی روستاییان همراه بود. در چارچوب این مفهوم، توسعه روستایی موضوعی جامع و چندبعدی به‌شمار می‌رفت که توسعه کشاورزی و فعالیت‌های وابسته بدان در مناطق روستایی را در برمی‌گرفت (به نقل از: آسایش و زمانی پور، ۱۳۸۷:۵۱)؛ در اینجا از دو منظر می‌توان اهداف توسعه روستایی را تبیین کرد: الف) نظری- علمی و ب) عملی- اجرایی.

تعریف گردشگری روستایی کار چندان آسانی نیست و توافقی درباره آن وجود ندارد. این مسأله به این دلیل است که تعریف نواحی روستایی که گردشگری روستایی در آن انجام می‌شود، با دشواری همراه است. (Pearce,1989) باین‌حال گردشگری روستایی می‌تواند به‌طور ساده به‌عنوان مسافرت به نواحی روستایی تعریف شود، اما محققان بر این عقیده‌اند که موضوع بسیار پیچیده‌تر از این است (افتخاری و پور طاهری، ۱۳۹۰:۱۴). نقش گردشگری در توسعه نواحی روستایی را می‌توان در موارد زیر خلاصه کرد:

خبرگزاری آفتاب، ۱۳۸۹). شاید چنین تصور شود که سال ۲۰۱۰ رو به اتمام است و تدوین برنامه در این حوزه بسیار درآمدزا (گردشگری) مشکل باشد؛ ولی بر اساس پیش‌بینی سازمان جهانی گردشگری برای سال ۲۰۲۰ تعداد گردشگران ۱۵۶۱ میلیون نفر پیش‌بینی شده است. (Holden, 2000) به گواه آمار سازمان جهانی گردشگری سالانه بیش از ۶۰۰ میلیون نفر از نقاط دیدنی کشورهای مختلف بازدید می‌کنند، اما در این بین سهم ایران با این شهرت و آوازه تنها دو میلیون نفر بوده است [۸]. شورای جهانی سفر و گردشگری در گزارش‌های خود که به بررسی اثرات اقتصادی توریسم در ۱۸۱ کشور جهان از جمله ایران تا سال ۲۰۲۰ پرداخته است، وضعیت نامطلوبی را برای آینده گردشگری ایران پیش‌بینی کرده است (World travel and tourism council, 2009). این در حالی است که در سال ۱۹۹۹ فقط نزدیک به ۱/۸۰۰ میلیون جهانگرد از ایران دیدن نموده‌اند. بر اساس سند چشم‌انداز ۲۰ ساله گردشگری ایران باید ۲۰ میلیون گردشگر خارجی تا سال ۱۴۰۴ هجری شمسی و ۲۰۲۵ میلادی داشته باشد. همچنین سهم ایران از درآمد گردشگری جهانی از هفت صدم درصد در سال ۱۳۸۳ به دو درصد در سال ۱۴۰۴ برسد. به گونه‌ای که ایران در سال ۱۴۰۴ سالانه نزدیک به ۲۵ میلیارد دلار از محل گردشگر ورودی درآمد کسب کند (برگرفته‌شده از سایت دروازه، ۱۳۹۰).

گردشگری یک فعالیت اقتصادی (بونی فیس، ۱۳۸۰) اجتماعی (Holden, 2000) است که می‌توان گفت میراث فرهنگی و طبیعی کشورها را خرید و فروش می‌کند (موحد، ۱۳۸۶) و سبب ایجاد اشتغال فراوان خواهد بود (دیباپی، ۱۳۷۱). صنعت گردشگری سومین پدیده اقتصادی پویا و در حال توسعه پس از صنایع نفت و خودرو به‌شمار می‌رود و سازمان

معضل جدی باشد. گردشگری می‌تواند به منابع طبیعی آسیب وارد کند که شاید جبران‌پذیر نباشد. از دیگر آسیب‌ها می‌توان به آتش‌سوزی جنگل‌ها، فرسایش خاک و زمین، آب‌های شیرین، ذخایر دریایی، آلودگی رودخانه‌ها و انباشته شدن زباله، بالارفتن قیمت زمین و افزایش بی‌رویه ساخت‌وساز نام برد. گسترش شتابان صنعت گردشگری که نیاز بسیار زیادی به آب شیرین دارد می‌تواند باعث نابودی ذخایر آب در بعضی از کشورها که با پدیده کم‌آبی دست‌وپنجه نرم می‌کنند، شود و برای آن‌ها مشکل بسیار بزرگی را به وجود آورد.

گردشگری از مهم‌ترین فعالیت‌های انسان معاصر است که همراه با به وجود آوردن تغییراتی شگرف در سیمای زمین، اوضاع سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، منش و روش زندگی انسان‌ها را دگرگون می‌سازد. به استناد تعاریف سازمان جهانی جهانگردی، پیش‌نیاز توسعه پایدار گردشگری، تلفیق و هماهنگی اهداف اقتصادی، زیست‌محیطی، اجتماعی و فرهنگی است. این امر متضمن تأمین منافع درازمدت جامعه میزبان، گردشگران میهمان و حفاظت از منابع طبیعی و میراث فرهنگی است. از این نظر، برنامه‌ریزی و مدیریت گردشگری یک فعالیت فرابخشی است که رویکردی جامع‌نگر و به هماهنگی بخش‌های مختلف مرتبط نیاز دارد (حاجیلویی و همکاران، ۱۳۸۷). در سال ۲۰۰۵ گردشگران و کسانی که به‌منظور گذراندن تعطیلات و تفریح به مسافرت رفتند، ۶۰۴ میلیون نفر و درآمد حاصل از آن (منهای هزینه حمل‌ونقل) به بیش از ۸۰۰ میلیارد دلار رسید. (Holden, 2000) گردشگری تقریباً دو برابر نفت سود ماندگار دارد و استفاده صحیح از پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های گردشگری در ایران می‌تواند سودی معادل دو برابر ذخایر نفتی را به کشور سرازیر کند (روزنامه کیهان، به نقل از

حد بسیار مناسبی قرار گرفته‌اند (زاهدی، ۱۳۸۷؛ نصیری زاده و توتونچی، ۱۳۸۲).

تودارو "توسعه" را فرآیندی می‌داند که باعث بهبود بخشیدن به کیفیت زندگی مردم می‌شود. او ارتقای سطح زندگی مردم را به معنای بالا رفتن سطح درآمد و مصرف مواد غذایی، بالا رفتن سطح خدمات پزشکی و آموزشی از طریق فرآیندهای مناسب اقتصادی می‌داند. همچنین از وسعت فقر، نرخ اشتغال، دسترسی به امکانات بهداشتی و توزیع درآمد به‌عنوان ابزارهای اندازه‌گیری توسعه نام می‌برد (به نقل از لشکری، ۱۳: ۱۳۸۸). در روستاها، توسعه پایداری گردشگری روستایی به‌عنوان منشوری عمل می‌کند که وجوه مختلف آن را اقتصاد محلی، اجتماع، فرهنگ، سیاست و نیازهای گردشگران و مردم بومی را تشکیل می‌دهد (معصومی، ۱۳۸۸: ۱۵۹). بر اساس نظریه (گلدین وینترز، ۱: ۱۳۷۹) توسعه پایدار نیازهای نسل کنونی را تأمین می‌کند، بدون اینکه توانایی نسل‌های آینده را برای رفع نیازهایشان به خطر اندازد. زمینه‌سازی ایجاد گردشگری روستایی بایستی فرصت‌هایی را برای جامعه روستایی به‌منظور بهبود وضع سکونت و معیشت آنان فراهم آورد. پدفورد (۱۹۹۶) اشاره می‌کند مفهوم گردشگری روستایی بایستی شامل زنده نگه‌داشتن حومه شهر همانند آداب و رسوم و فولکلور، سنت‌های خانوادگی و محلی، ارزش‌ها و اعتقاداتی که میراث مشترک را تشکیل می‌دهد، باشد.

بنا بر پژوهش اسنيسکا و همکاران (۲۰۱۴)، گردشگری روستایی از دو جنبه اهمیت دارد:

- گردشگری روستایی مزایای اقتصادی و اجتماعی برای نواحی بیرون از شهر ایجاد می‌کند. این نوع گردشگری فعالیت‌های جذاب برای جوانان می‌باشد

توسعه و همکاری جهانی، این صنعت را پس از بانک‌داری، دومین بخش خدمات در تجارت بین‌المللی معرفی کرده است. (OECD, 2005) بنابراین، توجه به این مقوله مهم بسیار حائز اهمیت بوده و تحقیق در این راستا ضرورت می‌یابد. گردشگری روستایی می‌تواند یکی از گزینه‌های مناسب برای کسب درآمد و ایجاد شغل و ایجاد تغییرات مثبت در درآمد روستایی در نظر گرفته شود. (Augustin, 1998) توسعه گردشگری روستایی به‌عنوان یک بخش ارزشمند و رشدیابنده در زمینه رهیافت اقتصادی مطرح است (Sharpely, 2002) گردشگری می‌تواند به‌عنوان ابزاری برای توسعه مناطق روستایی (با جاذبه‌های خاص گردشگری) باشد؛ چراکه این مقوله می‌تواند به‌عنوان یک منبع مالی جدید، وضعیت اقتصادی مردم محلی را بهبود و به‌عنوان منبعی در خصوص زدودن فقر باشد (Breidenhann & Wickens, 2004; Fossati & Panella, 2000; Giaoutzi & Nijkamp, 2006; Lee & Chang, 2008). صنعت گردشگری می‌تواند عاملی مهم در جهت رفع فقر، افزایش اشتغال‌زایی و افزایش درآمد برای مردم مناطق روستایی باشد (Sebele, 2010)، و به زبان ساده‌تر اینکه توسعه گردشگری و توسعه روستایی دو عامل مرتبط به هم بوده که توسعه هر کدام بر دیگری اثری مثبت دارد (Arntzen, Setlhogile et al., 2007). ایران از نظر وجود آثار تاریخی و فرهنگی در میان ده کشور اول جهان قرار دارد و از نظر جاذبه‌های اکوتوریسمی و تنوع اقلیمی نیز جزو پنج کشور دنیاست؛ ولی از این موهبت الهی به نحو مناسبی در راستای سودآوری برای منطقه استفاده نشده است و در این میان در کشور مناطقی وجود دارد که به لحاظ زیبایی و جاذبه‌های توریستی در

توانمندسازی روستایی به‌شمار روند (پورجعفر و همکاران، ۱۳۸۷: ۶۱).

اکنون تجربه نشان داده است که هر کجا گردشگری به‌طور اتفاقی و بدون برنامه‌ریزی ورود کرده و استراتژی مشخص توسعه یابد، مشکلات زیست‌محیطی و اجتماعی متعددی ظهور پیدا می‌کند و درازمدت مشکلات گردشگری بیشتر از فواید آن می‌شود (رنجبران، زاهدی، ۱۳۷۹: ۷۳).

در اروپا نیز گردشگری روستایی معمولاً برای توصیف گردشگری کشاورزی (گردشگری مبتنی بر مزرعه) به کار برده می‌شود؛ اما در صورت لزوم همه فعالیت‌های گردشگری در نواحی روستایی را در برمی‌گیرد و توصیف می‌کند [۳۰]؛ این نوع از گردشگری در محیط روستا صورت می‌گیرد. در این نوع گردشگری می‌توان به فعالیت‌هایی نظیر دیدن مزارع روستایی، رسیدن به آرامش در محیط روستا، گشت‌وگذار در طبیعت، دادوستد با روستاییان و غیره اشاره نمود. اساس توریسم روستایی، ترکیب محیط‌زیست روستایی، فعالیت‌های مزرعه و فرهنگ‌های خاص بومی موجود در میان اقوام مختلف ساکن در روستا به‌منظور فراهم نمودن گردشگری و تنوع برای گردشگران و ایجاد فرصتی برای افراد محلی در جهت کسب درآمد بیشتر ایجاد اشتغال و آشنایی با فرهنگ‌های مختلف و ایجاد ارتباط با سایر افراد روستای خود می‌باشد. ایجاد این فرصت بدون تخریب محیط‌زیست طبیعی مد نظر است.

به‌طور خلاصه می‌توان گفت که: گردشگری روستایی پایدار سبب احیای فرهنگ محلی و سنتی روستاها، تشویق فعالیت‌های جمعی روستائیان، افزایش درآمد روستائیان، جلوگیری از مهاجرت و تخلیه روستاها و ... می‌شود و در این راستا بهترین

و همچنین منبعی برای سودآوری مردم کشور به‌شمار می‌رود.

-گردشگری روستایی عاملی مهم در حفظ و نگهداری طبیعت، فرهنگ و ارزش‌های سنتی است. گردشگری اهمیت ویژه‌ای به حفاظت، بازسازی کاخ‌های قدیمی و پژوهش‌های اجتماعی و تاریخی می‌دهد و همچنین اعضای جامعه را به طبیعت و تاریخ سرزمین‌های دیگر علاقه‌مند می‌سازد.

راداک و همکاران (۲۰۱۲) اشاره می‌کنند که مزایای اقتصادی گردشگری روستایی می‌تواند به شکل ایجاد اشتغال، افزایش مخارج زندگی، تنوع اقتصادی، بازارهای کشاورزان و زیرساخت‌ها نمود پیدا کند (راداک و همکاران، ۲۰۱۲).

از سوی دیگر سوتوا (۲۰۱۲) عقیده دارد که فعالیت‌هایی که در روستا انجام می‌گیرد، احتیاج به مشارکت جامعه محلی دارد. با وجود این، مشارکت جامعه نیاز به توانمندسازی جامعه محلی دارد، و این توانمندسازی جامعه، کلید اصلی رفاه جامعه و پایداری گردشگری محسوب می‌شود (سوتوا، ۲۰۱۲).

در دوران ما گردشگری روستایی یکی از مردمی‌ترین انواع گردشگری محسوب می‌گردد (Sharpley, 2002). گردشگری روستایی به‌عنوان فرآیندی در توسعه روستایی قلمداد می‌شود که با ایجاد فعالیت‌های مکمل کشاورزی، می‌تواند زمینه توسعه اقتصادی و زیست‌محیطی روستایی را در زمینه افزایش درآمد، اشتغال‌زایی و معیشت پایدار روستایی فراهم کند که بهبود کیفیت زندگی و توزیع متعادل و مناسب خدمات و تسهیلات را در چارچوب توسعه منطقه‌ای و محلی به همراه دارد. در این میان قابلیت‌ها و جاذبه‌های طبیعی مناطق روستایی ایران، می‌توانند منابع و درعین‌حال فرصت‌هایی در

ایجاد فرصتی راهبردی سبب تنوع اقتصاد محلی شده است.

عنوان توریسم روستایی، با هدف توسعه پایدار جوامع محلی در نواحی روستایی، به‌عنوان ابزاری جهت توسعه اقتصادی و اجتماعی و یکی از مشاغل مدرن در مناطق روستایی تجسم یافته است که با تأثیرگذاری در سه بعد پایداری اقتصادی، اجتماعی و محیطی ضمن جلب مشارکت جامعه محلی در توسعه اقتصاد ملی با پتانسیل حفظ و حمایت از منابع طبیعی و محیط‌زیست باعث پایداری محیطی می‌شود. در بعد اقتصادی، گامی جهت کاهش فقر با توسعه مراکز اشتغال کوچک، افزایش و تغییر شکل منابع در معرض خطر به سمت منابع پربازده و همراه با سودمندی و توزیع درآمد برمی‌دارد. در بعد اجتماعی نیز باعث کارآفرینی و جلوگیری از مهاجرت، ارتباطات بیشتر روستاییان با سایر جوامع و فرهنگ‌های متنوع و شناساندن هویت محلی و رفاه و در نهایت ایجاد توسعه پایدار روستایی می‌گردد.

بر اساس مطالعات ژانگ (۲۰۱۲) توسعه گردشگری روستایی می‌تواند مزایایی را همچون افزایش اقتصاد جمعی روستایی، زیباسازی جنبه ظاهری روستا، افزایش درآمد جامعه محلی، تغییر سبک زندگی، کاهش شکاف جامعه شهری - روستایی و ایجاد یک جامعه هماهنگ ایجاد کند. توسعه گردشگری روستایی از یک طرف می‌تواند نقش مهمی در تنوع‌سازی اقتصاد روستاها در قالب صنعت گردشگری ایفا کند و از طرف دیگر وسیله‌ای برای تحرک رشد اقتصاد ملی (از طریق غلبه بر انگاره‌های توسعه‌نیافتگی و بهبود استاندارد زندگی مردم محلی) به‌شمار آید (اردستانی، ۱۳۸۷: ۲۵). تاکنون در زمینه گردشگری، توسعه گردشگری و رتبه‌بندی و سطح‌بندی آن‌ها در سطوح مختلف

راهکار برای روستاها توسعه و گسترش گردشگری روستایی است (نجمی و ولی شریعت پناهی، ۱۳۸۹: ۸۱).

در عصر حاضر گردشگری و اقتصاد گردشگری در حال تبدیل شدن به یکی از سریع صنایع رو به رشد جهان، ابزاری برای ایجاد درآمد ملی، از اصلی‌ترین ارکان اقتصادی جهان و نیز از مفاهیم، اشکال و ارکان توسعه پایدار قلمداد می‌شود (Rattanasuwongchai, 1998: 2). امروزه شکل نوین از گردشگری با عنوان گردشگری روستایی با هدف توسعه پایدار جوامع محلی در نواحی روستایی و به‌عنوان ابزاری برای توسعه اقتصادی و اجتماعی و یکی از مهم‌ترین مشاغل مدرن در مناطق روستایی ارتقا یافته است (Walpole & Goodwin, 2000: 5).

هرچند که گردشگری روستایی در مجموع موضوع جدیدی نیست؛ اما اهمیت آن و نقشی که در توسعه پایدار جوامع محلی ایفا می‌کند، به‌تازگی مورد تأیید قرار گرفته است (ظهرایی، ۱۳۸۵: ۱۰). سازمان جهانی گردشگری (۱۳۸۵) عنوان نموده است که گردشگری پایدار در دنیای امروزی، رهیافت جامعه است که خواهان رشد بلندمدت صنعت گردشگری بدون تأثیرگذاری مخرب بر زیست‌بوم‌های طبیعی است و بر این نکته تأکید دارد که در قالب توسعه گردشگری، بشر قادر خواهد بود که جوانب مشخصی از محیط را در جهت مثبت یا منفی تعدیل یا دست‌کاری کند (شریف‌زاده، مرادنژادی ۱۳۸۱: ۵۵).

گردشگری روستایی یکی از اجزای مهم صنعت گردشگری به‌شمار آمده و نیروی اصلی در زمینه بهبود رشد اقتصادی روستاها محسوب می‌گردد و با

بودند؛ نتایج مطالعه نشان داد که عوامل گردشگری می‌تواند به بهره‌برداری اقتصادی و اجتماعی کمک نماید و موجب رشد و توسعه اقتصاد و رفاه اجتماعی به صورت کلی خواهد شد. قدمی و همکاران (۱۳۸۹)، نتایج تحقیق "بررسی نقش گردشگری در تغییرات کیفیت زندگی مقصد (دهستان کلارآباد، شهرستان تنکابن، مازندران)" نشان داد گردشگری در مقصد مورد مطالعه در اقتصاد و معیشت جامعه محلی از اهمیت بالایی برخوردار است و به‌عنوان عامل پیشران مهمی بر ابعاد متفاوت کیفیت زندگی، هم چون اشتغال و درآمد و کیفیت مسکن تأثیر مثبت و بر ابعاد بهداشتی و محیطی و کیفیت سلامت تأثیر منفی داشته است. شمس‌الدینی (۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان "گردشگری روستایی راهکاری سازنده برای توسعه روستایی (روستای فهلیان)" بیان می‌کند که بسط و توسعه صنعت گردشگری در روستاها به‌عنوان فعالیتی انسانی-اقتصادی که ضمن ایجاد اشتغال و درآمدزایی در سبب تعامل دوسویه و سازنده روستائیان با دیگر افراد و فرهنگ‌ها می‌شود. عبدالمجید پاپ‌زن، پرستو قبادی، کیومرث زرافشانی، شهیر گراوندی (۱۳۸۹)، در مطالعه‌ای با عنوان "مشکلات و محدودیت‌های گردشگری روستایی با استفاده از نظریه بنیانی (روستای حریر، استان کرمانشاه)" بیان می‌کنند که گسترش صنعت گردشگری در نواحی روستایی به گسترش امور بازرگانی جدید (توسعه بازارهای محلی و ...) گسترش و حمایت از تولیدات روستایی، همانند صنایع روستایی، محصولات خانگی و کشاورزی، بهبود زیرساخت‌های فیزیکی، ایجاد فرصت‌های ویژه برای نوآوران پیرامون تولید محصولات و ارائه خدمات اقتصاد محلی کمک می‌نماید. طاهره عبدالمنافی و مصطفی ازکیا (۱۳۹۰)، در مطالعه خود "عوامل مؤثر بر صنعت گردشگری در منطقه روستایی کلاردشت"

جغرافیایی، مطالعات خارجی و داخلی متعددی با نگرش‌های مختلف انجام گرفته است که به مواردی از آن اشاره می‌شود: ویور (۱۹۸۶) در پژوهش خود با عنوان "توسعه گردشگری: پتانسیلی برای رشد اقتصادی"، به این نتیجه دست یافت که گردشگری روستایی نه‌تنها می‌تواند فرصت‌های اشتغال را افزایش دهد، درآمد بالقوه را بالا ببرد برای ساکنان محلی، استحکام پایه‌های اقتصادی بومی را به دنبال داشته باشد و منبع مالیات برای مدیریت نواحی روستایی باشد، بلکه می‌تواند فرصت‌های فرهنگی را برای ساکنان محلی افزایش دهد. هنینگ (۱۹۹۶) به مطالعه‌ای با عنوان "رشد یک استراتژی بازاریابی گردشگری روستایی بر اساس پروفایل بازدیدکنندگان" پرداخت؛ نتایج پژوهش وی نشان داد که ورود مکرر گردشگران، آثار بسیار خوب و مثبتی را در بین نواحی بزرگ روستایی داشته است. در این بررسی همچنین مشخص شد که در اغلب نواحی روستایی، بازارهای منطقه‌ای و محلی ایجاد شده است که به عرضه انواع کالاهای محلی و بومی می‌پردازند. جوروسکی (۱۹۹۶)، به مطالعه‌ای با عنوان "گردشگری واسطه پول بیشتر برای جامعه میزبان" پرداخت؛ نتایج پژوهش وی نشان داد که گردشگری روستایی اگر خوب برنامه‌ریزی و مدیریت شود، می‌تواند منابع محیطی محلی را حفظ و یا افزایش دهد. یورتاسونا و گیوتیرز (۲۰۰۶) در پژوهش با عنوان "تراکم گردشگری و تأثیر آن بر رفاه اجتماعی، رویکرد تجربی مورد مطالعه اسپانیایی" به این نتایج دست یافتند که وجود ظرفیتی قابل حمل یا حداکثر آستانه گردشگری می‌تواند بدون آسیب‌رساندن به سیستم‌های فرهنگی، زیست‌محیطی و یا اجتماعی، اقتصادی حفظ شود. وان دیو و پرودونا (۲۰۱۳) مطالعه‌ای که با عنوان "اثرات اجتماعی و اقتصادی گردشگری" انجام داده

توسعه گردشگری روستایی در راستای توسعه پایدار"، بیان داشتند که با برنامه‌ریزی صحیح و اصولی، ایجاد خدمات زیربنایی، بهبود تسهیلات و امکانات اقامتگاهی و پذیرایی، تبلیغات بیشتر در زمینه گردشگری روستایی و ... می‌توان وضعیت اقتصادی روستا را بیشتر متحول و گردشگری را به‌عنوان فعالیت مکمل در کنار سایر فعالیت‌های اقتصادی وارد منطقه کرد تا به تبع آن وضعیت اجتماعی، کالبدی و زیست‌محیطی روستاهای منطقه نیز بهبود یابد. عبدالرضا رکن‌الدین افتخاری، داوود مهدوی، ناهید اکبری سامانی (۱۳۹۲) با بررسی "ارائه الگوی برنامه‌ریزی راهبردی توسعه گردشگری پایدار روستایی" در منطقه دهستان لواسان کوچک، بیان داشتند که گردشگری روستایی به‌عنوان یک کارکرد فراساختاری می‌تواند از طریق مشارکت و وابستگی به سایر بخش‌های اقتصادی و فرهنگی جامعه، گسترش و تداوم یابد و به نوبه خود در رشد و تعالی روستا و بالطبع، گره خوردن آن با توسعه ملی نقش مهمی در توسعه کشور ایفا کند. حمید جلالیان، فریوش نامداری، اصغر پاشا زاده (۱۳۹۴) نتایج پژوهش "اثرات گردشگری روستایی بر توسعه روستای هجیج کرمانشاه" حاکی از آن است که از ترکیب ۳۰ متغیر، شش عامل شناسایی شده که ۷۰ درصد از واریانس اثرات گردشگری را در روستای هجیج تفسیر می‌کنند. از میان این شش عامل، عامل توسعه کالبدی- خدماتی به‌عنوان مهم‌ترین نتیجه و اولین عامل بوده که با مقدار ویژه ۳٫۹۹ توانسته است به‌تنهایی ۲۳ درصد واریانس تحقیق را تبیین کند. همچنین، یافته‌ها نشان می‌دهد که میزان اثرات مثبت گردشگری (۶۵٫۸ درصد) و اثرات منفی آن در روستای هجیج (۳۴٫۲ درصد) بوده است. با توجه به یافته‌های تحقیق، پیشنهاد‌های اصلی عبارت‌اند از: تقویت زیرساخت‌ها و خدمات گردشگری،

بیان می‌کنند، مشارکت مردم و متصدیان مربوطه کشور در امر حفاظت محیط زیست جهانی، میراث فرهنگی و طبیعت، به‌عنوان یک عامل مؤثر می‌تواند به توسعه صنعت گردشگری کشور کمک نماید و توسعه صنعت گردشگری نیاز به پیش‌شرط‌هایی در حوزه‌های مختلف دارد که از جمله این موارد می‌توان به آموزش و اطلاع‌رسانی به مردم در نحوه برخورد با گردشگر و گردشگری از طریق توسعه نهادها و سازمان‌های مرتبط، توسعه برنامه‌های تبلیغاتی برای معرفی جاذبه‌های طبیعی و تاریخی و مواردی از این دست در منطقه اشاره نمود. منوچهر نصیری مقدم، صدیقه خوش‌سیما (۱۳۹۴)، در بررسی و مطالعه خود "گردشگری روستایی راهبردی برای توسعه پایدار روستایی در بخش خورگام شهرستان رودبار" نشان دادند که سرمایه‌گذاری در صنعت گردشگری، از عوامل مؤثر در موفقیت توسعه اقتصادی در این محدوده می‌باشد. بر اساس نتایج این مطالعه مشخص گردید که توسعه گردشگری روستایی در بخش خورگام با توجه به شرایط آب‌وهوایی، توپوگرافی، فرهنگی و تاریخی نه‌تنها اقتصادی بوده و موجب بهبود وضعیت اقتصادی منطقه می‌شود، بلکه هم‌افزایی معنی‌داری در افزایش بازده بخش‌های کشاورزی، صنعت و خدمات دارد. مهدی کرمی دهکردی، علی‌اصغر میرک زاده، فرشته غیاث‌وند غیاثی (۱۳۹۱) در پژوهش "تحلیل عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری روستایی از دیدگاه روستائیان استان چهارمحال و بختیاری"، هفت عامل برنامه‌ریزی دولتی، مشارکت، فرهنگی-اجتماعی، اقتصادی، بهداشتی و محیط زیست، امنیت، آرامش و تبلیغات و سودمندی در مجموع ۷۲/۰۴ درصد واریانس عوامل مؤثر را بر توسعه گردشگری در این استان تبیین کرده‌اند. موسی وند و همکاران (۱۳۹۲) در مطالعه خود در روستای سورین شهرستان بانه"

توسعه گردشگری و ارتباط آن با معیشت پایدار روستاهای مرزی شهرستان چابهار" نشان داد که حمایت اجتماع محلی از توسعه گردشگری در حد مطلوبی بوده و درک منافع حاصل از گردشگری و تعلق مکانی بیشترین تأثیر را بر توسعه گردشگری داشته است. همچنین یافته‌ها در مورد ارتباط بین توسعه گردشگری و معیشت پایدار نشان داد که توسعه گردشگری بیشترین رابطه را با پایداری اقتصادی داشته است. لذا می‌توان گفت که دخالت دادن نظرات ساکنین محلی در بخش گردشگری منجر به توسعه آن و این امر بالطبع باعث پایداری معیشت خانوارهای روستایی می‌گردد. ابوبکر ریسی، مهیم شیهکی تاش، حبیب‌الله سالار زهی (۱۳۹۹)، بر اساس نتایج پژوهش "تحلیل راهبردی توسعه گردشگری روستایی در شهرستان سرباز"، از بین نقاط قوت، وجود جاذبه‌های طبیعی با وزن نسبی ۰/۲۴۸ و از بین فرصت‌ها، اعتقاد مسؤلان به اشتغال‌زایی از طریق توسعه گردشگری با وزن نسبی ۰/۲۳۸ در اولویت اول قرار گرفتند؛ همچنین، مهم‌ترین راهبرد کاربردی برای توسعه گردشگری روستایی در شهرستان سرباز راهبرد SO با وزن نسبی ۰/۳۳۲ ارزیابی شد. بنابراین، بهره‌گیری از توسعه بازارها و نمایشگاه‌های فصلی در روستاها و شهرهای اطراف و عرضه محصولات گرمسیری، تأسیس پارک میوه‌های گرمسیری، ایجاد اقامتگاه‌های بوم‌گردی حاشیه رودخانه سرباز و تأکید بر حمایت مسؤلان دولتی از اشتغال‌زایی در روستاهای دارای جاذبه‌های گردشگری از کاربردی‌ترین راهبردهای مناسب به‌شمار می‌روند. اسفندیار مهری تالار پشته، عیسی پور رمضان، نصراله مولائی هشجین، آتوسا بیگدلی (۱۳۹۹) نتایج پژوهش "تبیین نقش گردشگری در پایداری اجتماعی روستاهای شهرستان قائمشهر" در ناحیه

برنامه‌ریزی برای خروج از گردشگری فصلی و تدوین ضوابط حفظ میراث فرهنگی و طبیعی منطقه. محمدعلی احمدیان، کتایون علیزاده، رشید بوکانی (۱۳۹۵) در مطالعه‌ای در مورد نقش گردشگری در توسعه روستایی شهرستان مریوان نشان می‌دهد که بیشترین تأثیر گردشگری در بعد اجتماعی مربوط به کاهش مهاجرت‌های روستایی و احیای آداب و سنن محلی و در بعد اقتصادی بیشترین تأثیر در افزایش قیمت زمین و مسکن بوده است. محمد نجار زاده و مجید نعمت الهی (۱۳۹۵) در "بررسی عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری روستایی در راستای پایداری و توسعه جوامع محلی در مناطق نمونه گردشگری"، بیان داشتند که جاذبه‌های گردشگری، نحوه برخورد مردم محلی، وضعیت پایداری و زیرساخت‌های گردشگری به ترتیب بیشترین ضریب تأثیر در توسعه گردشگری روستایی در منطقه قلات دارند. میانگین سطح پایداری محیطی و زیرساخت‌های گردشگری از سطح متوسط پایین‌تر ولی میانگین متغیرهای جاذبه‌ها، برخورد مردم محلی، پایداری اقتصادی و اجتماعی بالاتر از سطح متوسط است. بین پایداری زیست‌محیطی و روند توسعه گردشگری روستایی در منطقه قلات، رابطه معکوس و معناداری وجود دارد. وکیل حیدری ساربان (۱۳۹۶) در مطالعه "عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری روستایی از دیدگاه مردم محلی (دهستان سردابه شهرستان اردبیل)" بیان می‌دارد که بین تمام مؤلفه‌های تحقیق (آموزشی و تبلیغاتی، حمایت طرف عرضه و اقدام مداخله‌ای دولت، تقویت زیرساخت‌ها و مطلوبیت اجتماعی جمعی و سرمایه روان‌شناختی و تقویت مشارکت) با بهبود توسعه گردشگری روستایی رابطه وجود دارد. اسلام بشکار، مهرشاد طولابی نژاد، جواد بذرافشان (۱۳۹۸)، یافته‌های پژوهش "حمایت اجتماعات محلی از

ظرفیت‌های موجود، عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری محلی را در مناطق روستایی نمونه مشخص سازد.

از این رو پژوهش حاضر در پی یافتن و تعیین موارد ذیل می‌باشد:

۱- بررسی موانع توسعه گردشگری روستایی و جذب گردشگر در محدوده مورد مطالعه

۲- ارائه راهکارهای توسعه گردشگری روستایی و جذب گردشگر در محدوده مورد مطالعه

۲ روش‌شناسی پژوهش

دهستان زیرراه یکی از دو دهستان بخش سعدآباد که یکی از بخش‌های شهرستان دشتستان از شهرستان‌های ده‌گانه استان بوشهر در جنوب کشور می‌باشد. سعدآباد بر روی طول جغرافیایی ۵۱ درجه و به عرض جغرافیایی ۲۹ درجه قرار دارد. سعدآباد از بخش‌های مهم شهرستان دشتستان است که در شمال این شهرستان واقع شده و وسعت آن ۹۴۷ کیلومتر مربع است و ۱۵/۳ درصد از دشتستان را شامل می‌شود. بخش سعدآباد از شمال و مشرق به استان فارس، از مغرب به بخش آبپخش و از جنوب به رودخانه دالکی محدود می‌باشد. رودخانه‌های دالکی و شاپور به ترتیب در سراسر مشرق و مغرب این بخش جریان دارند و پس از پیوستن در محل درودگاه به منطقه، شکلی جزیره‌گونه می‌دهند. فاصله شهر سعدآباد تا برازجان، مرکز شهرستان دشتستان ۲۴ کیلومتر و تا بندر بوشهر مرکزیت استان، ۸۰ کیلومتر می‌باشد. ارتفاع متوسط این منطقه ۱۱ متر از سطح دریا می‌باشد. هوای منطقه از اواسط بهار تا پایان تابستان گرم و خشک و در فصل پاییز و زمستان معتدل و بهاری می‌باشد.

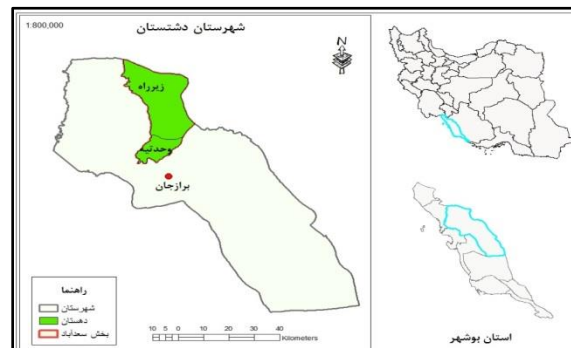
مورد مطالعه نشان‌دهنده تأثیر گردشگری بر افزایش شکاف و اختلاف اجتماعی، افزایش جرم و فعالیت‌های غیرقانونی، کاهش انسجام اجتماعی بین ساکنین، بهبود امکانات تفریحی و رفاهی، بهبود امکانات و خدمات گردشگری، افزایش کیفیت زندگی ساکنان روستا و گسترش فرهنگ بومی بر پایداری شاخص‌های اجتماعی می‌باشد.

بخش سعدآباد به دلیل وجود استعدادهای زیاد در گردشگری روستایی، برنامه‌ریزی برای توسعه این صنعت می‌تواند به‌عنوان ابزاری در جهت تسریع روند توسعه و کاهش نابرابری‌های حاصل از آن در این بخش مطرح شود. یکی از نمودهایی که می‌تواند ارتقای کیفیت زندگی ساکنان روستاهای بخش سعدآباد را به همراه داشته باشد، توسعه عوامل دخیل در گردشگری روستایی این بخش است. بخش سعدآباد از جمله شهرستان‌های استان بوشهر است که در فصول زمستان و بهار پذیرای گردشگران زیادی می‌باشد. مناطق روستایی این شهرستان از جمله نواحی روستایی است که از نظر طبیعی و تاریخی- فرهنگی همچون نخيلات، آبشارها، رودخانه‌ها و مناظر طبیعی بکر و... دارای توانمندی‌ها و پتانسیل‌های بالقوه زیادی برای جذب گردشگران داخلی و خارجی است.

هدف توسعه پایدار روستایی گسترش امکانات و بهبود شرایط زندگی نسل کنونی و نسل‌های آتی اقبال آسب‌پذیر روستایی است. در این پژوهش نیز با توجه به اهمیت موضوع، سعی شده است که ضمن تعریف مفاهیم توریسم روستایی و توسعه پایدار به بررسی نقش گردشگری روستایی به‌عنوان یکی از راهکارهای توسعه پایدار پرداخته شد.

بنابراین پژوهش حاضر درصدد آن است که با استفاده از رویکرد پایداری و توسعه و با ملاحظه

بخش سعدآباد دارای ۲ شهر سعدآباد و دهستان بنام‌های وحدتیه و زیرراه می‌باشد (شکل ۱).
وحدتیه، ۲۷ روستای مسکونی، دهها آبادی و ۲

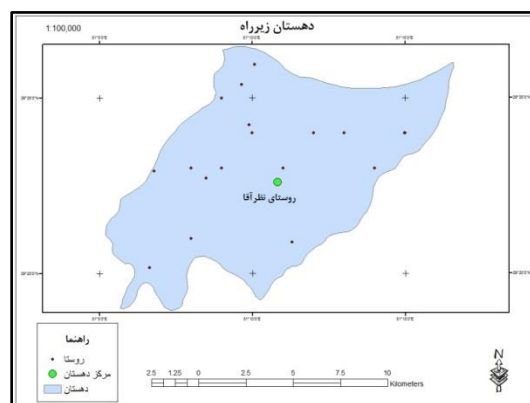
شکل ۱. نقشه موقعیت فضایی دهستان زیرراه (ترسیم‌کننده: نگارندگان)

دهستان زیرراه بر اساس سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵، ۱۲۳۱۹ نفر یا ۳۵۹۲ خانوار جمعیت داشته است که ۵۲٫۳۲ درصد از جمعیت بخش را به خود اختصاص داده است (جدول ۱).

جدول ۱. جمعیت در محدوده پژوهش

استان	شهرستان	بخش	نام دهستان	تعداد روستا	جمعیت	خانوار
بوشهر	دشتستان	سعدآباد	زیرراه	۱۱	۱۲۳۱۹	۳۵۹۲

مآخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵، سال‌نامه آماری کشور

شکل ۲. موقعیت و پراکندگی روستاهای دهستان زیرراه (ترسیم‌کننده: نگارندگان)

فرمول کوکران، تعداد ۳۸۴ نفر از آن‌ها به‌عنوان حجم نمونه تعیین شده است. روایی این پژوهش را از طریق مصاحبه با افراد صاحب‌نظر و متخصص در زمینه گردشگری روستایی و همچنین متخصصین توسعه گردشگری روستایی مورد تأیید قرار گرفت.

این پژوهش از نوع کاربردی بوده و روش تحقیق آن توصیفی - تحلیلی می‌باشد. اطلاعات مورد نیاز از طریق مطالعات اسنادی و پرسش‌نامه، جمع‌آوری شده است. جامعه آماری این پژوهش روستاییان دهستان زیرراه، می‌باشند. (N = 8248) که بر اساس

(۴۵٪) دارای تحصیلات کارشناسی می‌باشند. % ۶۸/۴ درصد از حجم نمونه را گروه سنی ۲۶-۴۵ سال، تشکیل می‌دهند.

به منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش در گام نخست تعداد ۲۱ پرسش‌نامه را که به صورت کامل تکمیل نشده بودند از تحلیل حذف گردید؛ برای بررسی مفروضه‌های آمار پارامتریک همان‌گونه که از قبل مشخص شد، داده‌های پژوهش به صورت فاصله‌ای اندازه‌گیری شده است. همچنین از روش نمونه‌گیری احتمالاتی برای انتخاب نمونه‌ها استفاده شده؛ از طرف دیگر با توجه به یافته‌های جدول (۲) می‌توان بیان نمود که ضرایب کشیدگی و چولگی متغیر پژوهش و ابعاد آن در محدوده +۲ و -۲ قرار دارد که نشان می‌دهد فرض نرمال بودن توزیع نیز رعایت شده است.

جهت پایایی پرسش‌نامه از آلفای کرونباخ استفاده شد، میزان آن برای کل پرسش‌نامه ۰/۸۲ و مطلوب می‌باشد. متغیرهای تحقیق ماهیت کمی و کیفی داشته و در جمع‌آوری داده‌ها از مقیاس طیف لیکرت استفاده شده و سپس به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی، شاخص‌های گرایی به مرکز (میانگین، میانه و نما) و شاخص‌های پراکندگی (واریانس، انحراف معیار، کشیدگی و چولگی و ...) استفاده شد. همچنین به منظور بررسی تحلیل استنباطی از روش‌های آماری ضریب همبستگی، رویکرد پیشرفته معادلات ساختاری استفاده شد. تحلیل‌ها با استفاده از نرم‌افزارهای spss22 و Amos22 انجام و میزان خطای نوع اول (α) برای آزمون دو دامنه برابر با ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

۳ یافته‌ها

اکثریت جامعه پژوهش (۲۴۴ نفر)، بالغ بر ۶۳٫۵ درصد را مردان تشکیل می‌دهد. حدود نیمی از نمونه

جدول ۲. تحلیل توصیفی مؤلفه‌های توسعه گردشگری روستایی

آماره مؤلفه	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف استاندارد	چولگی		کشیدگی	
					آماره	خطای استاندارد	آماره	خطای استاندارد
برنامه‌ریزی دولتی	۴	۲۰	۱۴/۵۷	۲/۶۵	۰/۳۱	۰/۶۷	۰/۲۵۵	۰/۱۲۸
مشارکت مردم	۲	۱۰	۸/۱۶	۱/۴۴	۰/۸۸	۱/۲۶		
فرهنگی-اجتماعی	۵	۲۵	۱۹/۰۷	۳/۱۳	۰/۵۲	۱/۰۴		
اقتصادی	۲	۱۰	۶/۸۱	۱/۷۱	۰/۲۵	۰/۰۳		
بهداشتی - زیست محیطی	۳	۱۵	۸/۴۳	۲/۷۱	۰/۵۵	۰/۰۵		
امنیت و آرامش	۳	۱۵	۹/۸۸	۲/۴۸	۰/۰۸	۰/۴۸		
تبلیغات و سودمندی	۲	۱۰	۶/۸۰	۱/۶۲	۰/۱۳	۰/۳۸		

بالا و معنادار را نشان می‌دهد می‌توان فرض خطی بودن رابطه را هم مورد پذیرش قرار داد.

جدول (۳) ماتریس همبستگی مؤلفه‌های پژوهش را نشان می‌دهد. با توجه به اینکه عمده ضرایب، میزان

جدول ۳. ماتریس همبستگی مؤلفه‌های توسعه گردشگری روستایی

تیلیغات و سودمندی	امنیت و آرامش	بهداشتی - زیست محیطی	اقتصادی	فرهنگی - اجتماعی	مشارکت مردم	برنامه‌ریزی دولتی	
						۱	برنامه‌ریزی دولتی
					۱	۰/۴۴۸**	مشارکت مردم
				۱	۰/۳۹۱**	۰/۵۹۸**	فرهنگی - اجتماعی
			۱	۰/۴۸۱**	۰/۲۴۴**	۰/۵۵۴**	اقتصادی
		۱	۰/۰۵۰	۰/۲۱۷**	۰/۰۳۶	*۰/۱۱۰	بهداشتی - زیست محیطی
	۱	۰/۰۷۴	۰/۵۰۱**	۰/۴۰۴**	۰/۲۴۴**	۰/۵۳۰**	امنیت و آرامش
۱	۰/۵۰۲**	۰/۱۲۴*	۰/۵۷۹**	۰/۵۴۹**	۰/۲۸۷**	۰/۵۵۹**	تیلیغات و سودمندی

ضریب همبستگی معنادار در سطح ۰/۰۱ (دو دامنه) ** و ضریب همبستگی معنادار در سطح ۰/۰۵ (دو دامنه) *

با ترسیم مدل پیشنهادی در نرم‌افزار ایموس و برآوردهای اولیه با توجه به کوواریانس بین متغیرهای آشکار مدل (گویه‌های پرسش‌نامه) مدل نهایی به صورت شکل ۱ و ۲ (ضرایب استاندارد نشده و ضرایب استاندارد شده) اصلاح و ترسیم شده و مورد تحلیل قرار گرفت

با استفاده از رویکرد معادل ساختاری تحلیل مرتبه دوم ابتدا سؤال‌های پرسش‌نامه به‌عنوان متغیرهای آشکار (نشانگر) و هریک از مؤلفه‌های پیشنهادی گردشگری به‌عنوان متغیر مکنون (پنهان) مرتبه اول و در گام بعد سازه توسعه گردشگری به‌عنوان متغیر مکنون مرحله دوم در نظر گرفته شد.

جدول (۴) نمادهای به‌کارگرفته شده مدل برابر هریک از مؤلفه‌ها نشان می‌دهد.

جدول ۴. نمادهای به‌کارگرفته شده مدل

عامل	نماد
برنامه‌ریزی دولت	Y1
مشارکت مردم	Y2
فرهنگی - اجتماعی	Y3
اقتصادی	Y4
بهداشتی - زیست محیطی	Y5
امنیت و آرامش	Y6
تیلیغات و سودمندی	Y7
توسعه گردشگری	TURDV
گویه‌های ۱ الی ۲۱ پرسش‌نامه	X01-X21

هر متغیر مکنون، ضریب استاندارد نشده برابر ۱ قرار می‌گیرد، ضریب خطای استاندارد و همچنین نسبت بحرانی را محاسبه نمی‌کند و صرفاً ضریب استاندارد شده و میزان احتمال (p) را نشان می‌دهد.

جدول (۵) زیر ضرایب برای هریک از متغیرهای مکنون مرتبه اول (مؤلفه‌های توسعه گردشگری) را نشان می‌دهد. شایان توجه است در نرم‌افزار ایموس برای نشانگری که به‌عنوان نشانگر پیش‌فرض برای

جدول ۵. ضرایب استاندارد شده و استاندارد نشده نشانگرهای مدل توسعه گردشگری روستایی

نتیجه	P	نسبت بحرانی	خطای استاندارد	ضرایب استاندارد شده	ضرایب استاندارد نشده	متغیر مکنون (مؤلفه‌ها)	مسیر	متغیر آشکار (نشانگر)
تأیید آیتم	۰/۰۱			/۵۵۳	۱,۰	۷۴	<---	X۱۲
تأیید آیتم	۰/۰۱			/۴۳۸	۱,۰	۷۵	<---	X۱۴
تأیید آیتم	۰/۰۱			/۵۳۹	۱,۰	۷۷	<---	X۲۰
تأیید آیتم	۰/۰۱	۶,۱۵۸	/۱۰۵	/۳۹۷	/۶۴۸	۷۷	<---	X۲۱
تأیید آیتم	۰/۰۱			/۶۲۵	۱,۰	۷۶	<---	X۱۷
تأیید آیتم	۰/۰۱	۹,۴۱۰	/۱۰۲	/۶۴۹	/۹۵۶	۷۶	<---	X۱۹
تأیید آیتم	۰/۰۱	۹,۱۰۳	/۱۱۲	/۶۸۶	۱,۰۲۲	۷۶	<---	X۱۸
تأیید آیتم	۰/۰۱	۳,۶۸۴	/۲۲۴	/۲۶۲	/۸۲۷	۷۵	<---	X۱۶
تأیید آیتم	۰/۰۱	۶,۸۵۲	/۱۴۶	/۵۴۲	/۹۹۸	۷۴	<---	X۱۳
تأیید آیتم	۰/۰۱	۵,۴۹۰	/۱۹۳	/۴۳۸	۱,۰۵۹	۷۳	<---	X۱۰
تأیید آیتم	۰/۰۱	۳,۹۹۵	/۱۸۳	/۲۸۰	/۷۳۲	۷۳	<---	X۱۱
تأیید آیتم	۰/۰۱	۶,۳۰۹	/۲۶۴	/۶۴۸	۱,۶۶۶	۷۳	<---	X۰۸
تأیید آیتم	۰/۰۱			/۴۳۴	۱,۰	۷۳	<---	X۰۷
تأیید آیتم	۰/۰۱			/۱۸۲	۱,۰	۷۲	<---	X۰۵
تأیید آیتم	۰/۰۱	۳,۰۶۳	/۵۶۶	/۳۱۳	۱/۷۳۴	۷۲	<---	X۰۶
تأیید آیتم	۰/۰۱			/۳۸۷	۱,۰	۷۱	<---	X۰۱
تأیید آیتم	۰/۰۱	۶,۰۲۴	/۲۲۰	/۵۳۰	۱/۳۲۳	۷۱	<---	X۰۲
تأیید آیتم	۰/۰۱	۵,۸۴۵	/۲۷۲	/۴۹۳	۱/۵۸۹	۷۱	<---	X۰۳
تأیید آیتم	۰/۰۱	۴,۷۸۱	/۱۵۵	/۳۴۷	/۷۳۹	۷۱	<---	X۰۴
تأیید آیتم	۰/۰۱	۲,۵۶۰	/۷۹۱	/۸۰۸	۱/۰۲۶	۷۵	<---	X۱۵
تأیید آیتم	۰/۰۱	۳,۸۳۵	/۲۲۴	/۲۶۸	/۸۵۸	۷۳	<---	X۰۹

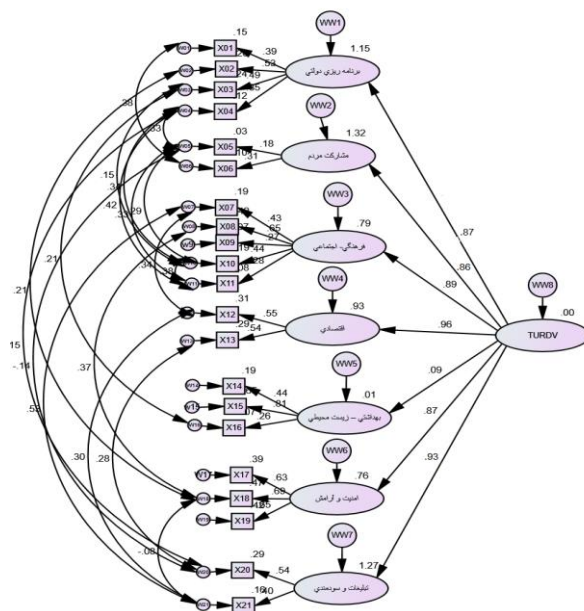
نسبت بحرانی بالای ۱/۹۶ بیانگر تأیید مسیر است.

و با توجه به نسبت‌ها های بحرانی مشاهده‌شده همگی در سطح ۰/۰۰۱ معنادار می‌باشند. از این‌رو هر یک آن‌ها توانسته‌اند متغیر مکنون مربوط به خود را اندازه‌گیری کنند.

همان‌گونه که جدول (۵) نشان می‌دهد تمام نشانگرهای مدل دارای نسبت بحرانی بالاتر از ۱/۹۶ می‌باشند. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که بار عاملی هر یک از گویه‌های پرسش‌نامه معنادار است

شکل ۳. مدل نهایی توسعه گردشگری با ضرایب استاندارد نشده

شکل ۴. مدل نهایی توسعه گردشگری با ضرایب استانداردشده

و تبلیغات، در دهستان زیرراه بخش سعداباد مورد بررسی قرار گرفت که نتایج آن به شرح ذیل می‌باشد.

هفت عامل مؤثر بر توسعه گردشگری روستایی ۱. برنامه‌ریزی دولتی، ۲. مشارکت، ۳. فرهنگی - اجتماعی، ۴. اقتصادی، ۵. بهداشتی و زیست‌محیطی، ۶. امنیت و آرامش و ۷. سودمندی

جدول ۶. ضرایب مسیرهای مدل نهایی توسعه گردشگری روستایی

نتیجه	p	ضریب تعیین	نسبت بحرانی	خطای استاندارد	ضریب استاندارد شده	ضریب استاندارد نشده	مسیر
تأیید مسیر	/۰۰۱	۰/۷۶	۵/۲۵۱	۰/۲۲۹	۰/۸۷۰	۱/۲۰	مسیر برنامه‌ریزی دولت
تأیید مسیر	/۰۰۱	۰/۷۴	۳/۲۵۱	۰/۱۷۷	۰/۸۶۰	۰/۵۶۷	مشارکت مردم
تأیید مسیر	/۰۰۱	.۷۹	---	--	۰/۸۹۰	۱/۰	مسیر فرهنگی-اجتماعی
تأیید مسیر	/۰۰۱	۰/۹۳	۷/۱۰	۰/۲۲۷	۰/۹۶۵	۱/۱۶۲	مسیر اقتصادی

مسیر بهداشتی - زیست‌محیطی	۰/۱۳۱	۰/۰۹۵	۰/۱۱۰	۱/۱۸۹	۰/۰۰۹	۰/۲۳۴	عدم تأیید مسیر
مسیر امنیت و آرامش	۱/۶۹۶	۰/۸۷۲	۰/۲۸۷	۵/۸۹۹	۰/۷۶	/۰۰۱	تأیید مسیر
مسیر تبلیغات و سودمندی	۱/۹۸۴	۰/۹۳۱	۰/۳۳۳	۵/۸۵۲	۰/۸۷	/۰۰۱	تأیید مسیر

"فرهنگی - اجتماعی"، "اقتصادی"، "امنیت و آرامش" و "سودمندی و تبلیغات"، در مجموع بالغ بر ۷۴ درصد واریانس کل را تبیین کرده‌اند.

با توجه به نتایج و یافته‌های به‌دست‌آمده از پژوهش، پیشنهادهای کلی و کاربردی جهت توسعه گردشگری در روستاهای مورد مطالعه در ابعاد اجتماعی-فرهنگی، اقتصادی به‌طور خلاصه در زیر ارائه می‌گردد:

-بهبود خدمات بهداشتی- درمانی ازجمله سرویس بهداشتی که اغلب روستاهای مورد مطالعه مشکل را داشتند؛

-تهیه تیزر تبلیغاتی در فصل گردشگری از دیدنی‌های محدود مورد مطالعه، نمایشگاه‌ها و جشنواره‌ها؛

-آموزش و برگزاری سمینارها و نشست‌ها متناسب با آداب و رسوم و آیین‌های مذهبی در قالب برنامه‌های شاد جهت آشنایی مردم بومی با گردشگری روستایی و آموزش افراد مجرب در زمینه فعالیت‌های مرتبط با گردشگری؛

-برگزاری تور ویژه روستاگردی برای عکاسان و خبرنگاران توسط مسؤولین شهرستان دشتستان جهت انعکاس یافتن جاذبه‌های گردشگری روستایی دهستان زیرراه در مطبوعات و سایت‌های گردشگری.

همان‌گونه که در جدول (۶) مشاهده می‌شود همه مؤلفه‌ها، به جز عامل بهداشت و زیست‌محیط، با ضریب استاندارد شده بالای ۰/۸۶۰ قادرند که حداقل ۷۴ درصد از واریانس مدل نهایی توسعه گردشگری روستایی را تبیین کنند. یافته‌های حاصل در سطح ۰/۰۰۱ معنادار می‌باشند.

مؤلفه بهداشتی- زیست‌محیطی با ضریب استاندارد شده ۰/۰۹۵ و نسبت بحرانی ۱/۱۹ در مدل نهایی قادر به تبیین توسعه گردشگری روستایی در محدوده مورد مطالعه نمی‌باشد.

۴ بحث و نتیجه‌گیری

توریسم روستایی، یکی از مفاهیم و اشکال توسعه پایدار است که در آن از منابع موجود در مناطق محلی استفاده می‌شود. این‌گونه توسعه، کم‌ترین تأثیرات مخرب محیطی- اجتماعی را دارد و یا اصولاً فاقد چنین تأثیراتی است و از رهگذر ارتقای سطح بهره‌وری در مناطق، ایجاد اشتغال، اصلاح توزیع درآمد، حفظ محیط و فرهنگ بومی، جلب مشارکت مردم و ارائه شیوه‌های مناسب برای منطبق ساختن باورها و ارزش‌های سنتی با شرایط امروزی، منافع روزافزون را نصیب جوامع محلی می‌سازد. به‌طور خلاصه، نتایج حاصل از تحقیق نشان داد که به جز مؤلفه "بهداشتی و زیست‌محیطی"، شش عامل دیگر یعنی "برنامه‌ریزی دولتی"، "مشارکت"،

حامی مالی

بنا به اظهار نویسنده مسؤول، این مقاله حامی مالی نداشته است.

سهم نویسندگان در پژوهش

نویسنده اول: ۱۰۰ درصد.

تضاد منافع

نویسنده اعلام می‌دارند که هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

تقدیر و تشکر

نویسنده، از همه افراد، به دلیل مشاوره و راهنمایی علمی و مشارکتشان در این مقاله تشکر و قدردانی می‌نماید.

-افزایش توجه مسؤولین دولتی به سرمایه‌گذاری و رونق گردشگری محدوده مورد مطالعه؛

-کمک به اشتغال جوانان به‌ویژه در بخش خدمات مرتبط با فعالیت‌های گردشگری روستایی؛

-تشویق بخش خصوصی و به‌ویژه سرمایه‌داران بومی جهت سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری روستاها؛

-اجرای طرح خانه‌های استیجاری در داخل روستاهای مورد مطالعه جهت رفاه حال گردشگران روستاهای مورد مطالعه؛

-کمک به اشتغال زنان روستایی از طریق رونق دادن به صنایع‌دستی و محلی؛

-ایجاد بازارهای روزانه و هفتگی صنایع‌دستی روستایی و همچنین غرفه‌های کالاهای فرهنگی در روزها و فصل ورود گردشگران.

منابع

- Ardestani, Mohsen. (1387). Basics of rural tourism. University of Tehran. p. 25.
- Arntzen, J., Setlhogile, T., & Barnes, J. (2007). Rural livelihoods. poverty reduction. and food security in Southern Africa: Is CBNRM the answer? Washington. DC: International Resources Group.
- Augustin, Marcjanna. (1998). National Strategies for Rural Tourism Development and Sustainability. The experience journal of Sustainable Tourism. P.3.
- Boniface, Priscilla. (1380). Cultural Tourism Management, translated by Mahmoud Abdullahzadeh, Cultural Research Office, Tehran.
- Breidenhann, J., & Wickens, E. (2004). Tourism routes as a tool for the economic development of rural areas vibrant hope or impossible dream? Tourism Management. 25(1). 71- 79.
- Dibai, Parviz. (2011). Understanding Tourism, Shahid Beheshti University Press, Tehran.
- Fossati, A., & Panella, G. (2000). Tourism and sustainable development: a theoretical framework. In A. Fossati., & G, Panella (Eds.). Tourism and sustainable economic development. pp. 3-36. Boston: Kluwer Academic Publishers.
- Giaoutzi, M., & Nijkamp, P. (2006). Emerging trends in tourism development in an open world. In M. Giaoutzi, & P. Nijkamp (Eds.), Tourism and regional development: New pathways (pp. 1-12). Aldershot, UK: Ashgate Publishing Ltd.
- Holden, A. (2000). Environment and tourism. Routledge published. London press.
- Iran Statistics Center. (2015). Statistical Yearbook of the country, Tehran, Iran Statistics Center Publications.
- Lashkari, Mohammad. (2008). Economic Development and Planning. Tehran. Payam Noor University.
- Lee, C. C., & Chang, C. P. (2008). Tourism development and economic growth: a closer look at panels. Journal of Tourism Management. 29(1). 180-192.
- Masoumi, Masoud. (2008). an introduction to approaches in local, urban and regional tourism development planning. first edition, Samira Publications.
- Mohed, Ali. (2016). Urban Tourism. Ahvaz Shahid Chamran University Publications: Ahvaz.
- Nasirizadeh, Hamidreza., & Totunchi, Jalil. (2012). Tourism and Employment. Research Seminar on Tourism Development Policies and Programs in the Islamic Republic of Iran. Tehran: Iran Tourism and Tourism Organization.
- Najmi, Simin., & Wali Shariat Panahi, Majid. (2009). The role of tourism in sustainable rural development (Case:

- Small Lavasan District. Lavasanat Division) Sarzemen Geographical Scientific and Research Journal. Spring. Volume 7. Number 25, 92-81.
- Organization for Economic Co-operation and Development (OECD). (2005). OECD working papers series.
- Pourjafar, Mohammad Reza.,
Mahmoudinejad, Hadi., Ilka, Shahin., & Aqebat Bekhair, Shahin. (2007). A meta-analysis of the evaluation of rural tourism development approaches with an emphasis on strategic factor analysis (SWOT). Journal of Environmental Science and Technology. Volume 14. Number 2. P. 91.
- Radac, A.B., Csoz, I., Iulianamerce, I., Matias, C.C., & Dobra, C.I. (2012). The benefits of rural tourism. In sustainable rural development. International Scientific Symposium, Timisoara, Romania, 14(4). 369-372.
- Ranjbarian, Bahram., & Zahedi, Mohammad. (1379). Tourism Planning at the National and Regional Levels. Isfahan University Jihad Publications. Isfahan.
- Rattanasuwongchai, N., (1998). Rural Tourism - the Impact on Rural Communities II. Thailand, Food & Fertilizer Technology Center. P. 2.
- Sharpley., R. a. (2002). Tourism: A Vehicle for Development?. In: Tourism and Development: Concepts and Issues. Edited by Richard Sharpley and David J. Telfer. Channel View Publication. p. 11-34.
- Sebele, L.S. (2010). Community-based tourism ventures, benefits and challenges: Khama Rhino Sanctuary Trust, Central District, Botswana. Journal of Tourism Management. (31). 136-146.
- Sharifzadeh, Abulqasem., & Moradinejad, Homayun. (2012). Sustainable Development and Rural Tourism. Jihad Socio-Economic Monthly. Khordad and Tir, No.-250-251, p. 52.
- Sutawa, G. K. (2012). Issues on Bali tourism development and community empowerment to support sustainable tourism development. Procedia Economics and Finance. 4, 413 - 422.
- Walpole, M.J. & Goodwin, H.J. (2000). Local Economic Impacts of Daragon in Indonesia, Journal of Annals of Tourism Research, Vol. 27, No. 3. Pn.5.
- World Travel and Tourism Council. (2009). Botswana: The impact of travel and tourism on jobs and the economy. London: World Travel and Tourism Council.
- Zahedi, Shams al-Sadat. (2007). Basics of Sustainable Tourism and Ecotourism. Allameh Tabatabayi University Publications. Tehran.
- Zohrabi, Hamid. (2015). development of eco-tourism management model in the troubled watershed. Science and Research Center of Ahvaz Islamic Azad University.